

ΒΗΜΑgazzino

ANTONIA
FOTARAS

ΕΠΙΣΗΜΗ ΠΡΩΤΗ

Η ΝΕΑΡΗ ΕΛΛΗΝΟΪΤΑΛΙΑ
ΠΘΟΠΙΟΣ, Η ΟΠΟΙΑ
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ
ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΔΙΑΣΗΜΟΥΣ ΣΤΑΡ,
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ
ΜΙΛΑΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΜΕ «ΦΟΝΤΟ» ΤΗ ΡΩΜΗ,
ΟΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΕΙ ΜΟΝΙΜΑ

Γ. ΚΑΠΟΥΤΖΙΑΗΣ Ο ΑΝΕΞΑΝΤΛΗΤΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ, ΤΗ ΔΙΑΣΗΜΟΤΗΤΑ, ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΟΣΜΟΣ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΣΤ, ΤΟ CRANS-MONTANA, ΟΙ ΑΓΡΙΟΓΑΤΕΣ
ΜΑΘΙΟΥ ΛΟΠΕΖ - ΝΤΑΝΙΕΛΕ ΜΕΝΚΑΡΕΛΙ ΟΙ ΔΥΟ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

9 772623 493002 06

ΑΝΤΩΝΙΑ ΦΩΤΑΡΑΣ CIAO BELLA!

Η ελληνοϊταλίδα ηθοποιός που μαγεύει τη γείτονα χώρα μιλάει για τη σειρά της στο Netflix, για τη συνεργασία της με τον ποιητή της εικόνας Τέρενς Μάλικ και για το κόκκινο χαλί του Φεστιβάλ Βενετίας, ενώ ονειρεύεται τα νερά της αγαπημένης της Σύμης.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΑΚΗ

Είναι Κυριακή μεσημέρι και η ελληνοϊταλίδα ηθοποιός Αντωνία Φωτάρας εμφανίζεται μέσα από την οθόνη του υπολογιστή μου χωρίς ίχνος μακιγιάζ. Βρίσκεται στο διαμέρισμά της στη Ρώμη. Δίπλα της, ξαπλωμένος, απολαμβάνει τα χάδια της ο σκύλος της, ο Μπεν. Είναι εντυπωσιακή, καθώς τα σγουρά μαλλιά της πέφτουν στους ώμους της και τα πράσινα μάτια της λάμπουν. «Δεν σου κρύβω ότι είμαι ιδιαίτερα χαρούμενη σήμερα» μου λέει σε άψογα ελληνικά. «Χθες μόλις ανακοινώθηκε ότι για την ερμηνεία μου στην ταινία "Una fottuta bugia" του Τζιανλούκα Ανοσάνελι κέρδισα βραβείο αριστείας στα IndyFEST Film Awards». Είναι μόλις 25 ετών και από τα 17 της χρόνια μέχρι σήμερα έχει καταφέρει ουκ ολίγα. Όπως, για παράδειγμα, να κατακτήσει το Netflix με την ιταλική σειρά «Luna Nera» (2020), όπου πρωταγωνιστεί υποδυόμενη μια νεαρή μάγισσα στην Ιταλία του 17ου αιώνα, ή ακόμη και μετρά μία συνεργασία με τον Τέρενς Μάλικ, αυτόν τον ιδιόρρυθμο ποιητή του κινηματογράφου που έχει επηρεαστεί από υπαρξιστές φιλοσόφους, όπως ο Κίρκεγκωρ και ο Χάιντεγκερ. Επιπλέον, έχει προλάβει να περπατήσει στο κόκκινο χαλί του Φεστιβάλ Βενετίας με την ταινία «Il silenzio grande» (2021), σε σκηνοθεσία του Αλεσάντρο Γκάσμαν. Και όλα αυτά δεν τα οφείλει μόνο στην εξωπική της ομορφιά και στο έμφυτο υποκριτικό ταλέντο της (από επτά ετών ήξερε ότι θέλει να γίνει ηθοποιός), αλλά και στη σκληρή δουλειά, καθώς πηγαίνει στις ΗΠΑ για σεμινάρια στο HB Studio και στο

Stella Adler Studio of Acting. Καθώς μιλάει, δεν μπορείς να μη διακρίνεις αυτή την απροσδιόριστη αίσθηση «star quality» που αποπνέει, την ίδια στιγμή που παραμένει ανεπιτήδευτα cool. Ετσι, εκεί που περιγράφει τη συνύπαρξή της στα τηλεοπτικά σέτ της διεθνούς σειράς «The Name of the Rose» (2019) με τον αμερικανό ηθοποιό και σκηνοθέτη Τζον Τουρτούρο, γνωστό για τις συνεργασίες του από τους αδελφούς Κοέν μέχρι τον Σπάλκ Λι, αλλά και με τον διάσημο βρετανό ηθοποιό Ρούπερτ Εβερρετ, που όλοι αγάπησαν από ερμηνείες όπως αυτή στην ταινία «Ο γάμος του καλύτερού μου φίλου» (1997) με την Τζούλια Ρόμπερτς, η σκέψη της μπορεί να τρέχει στην αγαπημένη της Σύμη, τόπο καταγωγής του έλληνα πατέρα της, την οποία επισκέπτεται ανελλιπώς κάθε καλοκαίρι. «Μα εκεί άρχισαν όλα. Εκεί γνωρίστηκαν οι γονείς μου το 1992. Στη μητέρα μου αρέσει να διηγείται μια σχεδόν απίστευτη ιστορία» αναφέρει. «Μαζί με τον αδελφό της στην Ιταλία αναζητούσαν μέρος για να κάνουν καλοκαιρινές διακοπές. Εκείνη πήρε έναν χάρτη, έκλεισε τα μάτια της και το δάχτυλό της έδειξε τυχαία τη Σύμη. Με τον πατέρα μου γνωρίστηκαν επάνω στο καΐκι του πάππου μου. Λάτρευαν και οι δυο τους τις καταδύσεις. Ερωτεύτηκαν. Επειτα εκείνη έπρεπε να επιστρέψει στη Ρώμη. Πηγαίνονταν Σύμη - Ρώμη για τέσσερα χρόνια και τελικά το 1996 παντρεύτηκαν και ο πατέρας μου μετακόμισε μόνιμα στην Ιταλία». Τους χειμώνας της ως παιδί τους περνούσε στη Ρώμη, τα καλοκαίρια απαραίτητως στη Σύμη, δίπλα στην ελληνίδα γιαγιά και

τον έλληνα παπού της, που σήμερα, όπως μου λέει θλιμμένα, δεν βρίσκονται πλέον στη ζωή: «Ο πατέρας μάς μιλούσε πάντα ελληνικά στο σπίτι. Βέβαια, ήταν ναυτικός και έλειπε συχνά για ταξίδια. Ομως κάθε Σάββατο με τον αδελφό μου πηγαίναμε ελληνικό σχολείο και μιλούσαμε με την ελληνίδα γιαγιά στο τηλέφωνο. Μικρή τα ελληνικά μου φαίνονταν πολύ δύσκολα. Εφηβη όμως τα αγάπησα. Στο πανεπιστήμιο σπουδάζω ελληνική και αμερικανική γλώσσα και λογοτεχνία. Βέβαια, ήρθε η υποκριτική στη ζωή μου και αυτό το κομμάτι έμεινε πίσω».

Η αρχή

Πώς ξεκίνησε όμως το ταξίδι της στον χώρο του σινεμά; Υπήρχε καλλιτεχνική φλέβα στην οικογένεια; «Όχι. Ο μπαμπάς μου, όπως σας είπα, είναι ναυτικός, ενώ η μητέρα μου δούλευε στην Telecom Italia, βέβαια εκείνη ζωγράφιζε πολύ καλά. Προσωπικά, γνώρισα το θέατρο μέσα από το σχολείο. Ως παιδί ήμουν πολύ ντροπαλή, μιλούσα ελάχιστα, θα έλεγα. Όταν όμως ανέβαινα στη σκηνή απελευθερωνόμουν. Θυμάμαι η δασκάλα της υποκριτικής μου είπε "είσαι πολύ καλή". Πρέπει να ήμουν επτά ετών όταν αποφάσισα ότι θα γίνω ηθοποιός». Και ήταν αποφασισμένη να μην τη σταματήσει τίποτα, ούτε ακόμη οι αντιρρήσεις των γονιών της: «Στα 17 μου ξεκίνησα να φτιάχνω το book μου. Έκανα κάποιες φωτογραφίες, γύρισα κάποια video clips για τη διοργάνωση του Φεστιβάλ του Σαν Ρέμο. Ηθελα να δείξω στους γονείς μου ότι ήμουν αποφασισμένη να γίνω ηθοποιός και ότι δεν ήταν ένα εφηβικό καπρίτσιο».

Ούσα μαθήτρια ήρθε και η πρώτη τηλεοπτική της εμφάνιση σε ένα επεισόδιο της δημοφιλούς σειράς της γείτονος χώρας «Don Matteo», η οποία προβάλλεται στο κανάλι Rai 1 από το 2000. Πρωταγωνιστής της ένας καθολικός ιερέας που έχει την ικανότητα να λύνει αστυνομικά μυστήρια: «Μια φίλη μου ήξερε την casting director της σειράς και την παρακάλεσε να περάσω από οντισιόν. Πήγα αποφασισμένη και πήρα τον ρόλο».

Επικά φιλμ και Netflix

Και αυτό ήταν μόνο η αρχή. Το 2019 βρέθηκε στο σέτ της επικής ταινίας «Il primo re» του Ματέο Ροβέρτε, η οποία πραγματεύεται την ιστορία των ιδρυτών της αρχαίας Ρώμης, Ρωμύλου και Ρώμου. «Ήταν μια φανταστική εμπειρία» θυμάται. «Εμπαίνα στο σέτ και έκανα ταξίδι στον χρόνο. Η ιδιαιτερότητα της ταινίας ήταν ότι οι διάλογοι γίνονταν στα Λατινικά. Υπήρξε προετοιμασία με ειδικούς φιλολόγους, ενώ training απαιτούσαν και οι σκηνές των μαχών που ήταν πολύ έντονες». Το 2019 όμως της επιφύλασε ένα ακόμη δώρο: την πρώτη της διεθνή παραγωγή, με την τηλεοπτική σειρά «The Name of the Rose», βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ουμπέρτο Εκο, με πρωταγωνιστές τον Τζον Τουρτούρο και τον Ρούπερτ Εβερρετ, η οποία πέρα από την Ιταλία προβλήθηκε σε Γαλλία, Γερμανία και Ηνωμένο Βασίλειο, φθάνοντας μέχρι τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τη Νότια Κορέα: «Εάν κάτι θυμάμαι από τα κοινά γυρίσματα με τον Τζον Τουρτούρο και τον Ρούπερτ Εβερρετ ήταν η μεγάλη τους ευγένεια» υπογραμμίζει. «Ήμουν μόλις 20

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΠΟΥΤΖΙΔΗΣ

«Την ελευθερία μου τη διεκδικώ και την έχω κατακτήσει»

Ο δημοφιλής σεναριογράφος και ηθοποιός μιλάει για όλα με αφορμή την «Καρυάτιδα!», το τρίτο θεατρικό έργο του και το πρώτο που υπογράφει για το Εθνικό.

Οποιον επιθετικό προσδιορισμό κι αν σκεφτείς να τοποθετήσεις πλάι στο όνομα του Γιώργου Καπουτζίδη, θα είναι άστοχος, λίγος και τελικά ανακριβής. Γιατί υπάρχει μόνο μία λέξη που μπορεί να περιγράψει με επάρκεια και ακρίβεια τον ανεξάντλητο και αγαπητό Έλληνα δημιουργό. Και αυτή δεν είναι άλλη από το ουσιαστικό «άνθρωπος».

Μπορεί να έχουμε συνηθίσει οι αναγνωρίσιμοι και προβλεπόμενοι επαγγελματίες να ακολουθούν μια μάλλον αντίστροφη πορεία, ξεχνώντας ή ακόμα και πετώντας σπιδήποτε τους κάνει να μοιάζουν ή να θυμίζουν ανθρώπους, στον δρόμο τους προς τη δόξα και την καταξίωση. Όμως ο Καπουτζίδης ακολουθεί την ακριβώς αντίστροφη διαδρομή. Και μάλιστα με παροιμιώδη – και μάλλον αξιοθαύμαστη – συνέπεια.

Το τρίτο του θεατρικό έργο – και το πρώτο του για το Εθνικό Θέατρο –, η ήδη διάσημη «Καρυάτιδα!», σε σκηνοθεσία Κατερίνας Μαυρογεώργη, ήταν η αφορμή για μια συζήτηση για την τέχνη και το γέλιο, τη διασημότητα και την επιδραστικότητα, τη θάλασσα και βέβαια τις γάτες. Κυρίως έγινε η ευκαιρία να θυμηθεί κανείς το παραγνωρισμένο και για πολλούς χαμένο νόημα της καλοσύνης. Της αρετής με την οποία ο Γιώργος Καπουτζίδης δημιουργεί και κυρίως ζει και για την οποία είναι ταγμένος να αγωνίζεται.

Είδα μικρούς Βούδες επί σκηνής, είδα την Καρυάτιδα σπασμένη σε τρία κομμάτια, είδα γενικά μια ατμόσφαιρα ελληνικής δημόσιας υπηρεσίας. Πού είμαστε, λοιπόν; «Είμαστε σε μια αίθουσα στο υπουργείο Πολιτισμού».

Και από ό,τι έχω καταλάβει, βρίσκονται όλοι σε έξαψη γιατί επιστρέφει η έκτη Καρυάτιδα στην Ελλάδα.

«Έχει φτιάσει και είμαστε έτοιμοι για τη συνέντευξη Τύπου. Συγκεκριμένα, βρισκόμαστε μισή ώρα πριν από τη συνέντευξη Τύπου».

Μεγάλες στιγμές, δηλαδή, γεμάτες εθνική υπερηφάνεια. «Ακριβώς».

Πώς σας ήρθε να ασχοληθείτε με ένα ζήτημα που αποτελεί εν πολλοίς εθνικό πάθο και μάλιστα με έναν κωμικό τρόπο;

«Η ιδέα μου είχε γεννηθεί πριν από 5-6 χρόνια. Σκεφτόμουν τι θα μπορούσε να συμβεί αν όλα πήγαιναν στραβά ή εάν προέκυπτε η μία αναποδιά μετά την άλλη σε μια τέτοια ενδεχόμενη επιστροφή. Ημουν βέβαιος ότι θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια πολύ αστεία ιστορία. Μία λοιπόν που ήρθε η ιδέα και μία που δεν την προχώρησα. Όταν μου έγινε η πρόταση από το Εθνικό Θέατρο, από τον κ. Γιάννη Μόσχο, για να γράψω ένα έργο, αρχικά επέστρεψα σε αυτή την ιδέα. Μετά είπα: «Οχι, όχι, δεν θα γράψω κωμωδία. Θα γράψω κάτι πολύ σοβαρό, πολύ βαρύ». Δεν ήξερα τι, αλλά ήμουν σε μια τέτοια διάθεση. Σε μια συζήτηση που είχαμε με το Εθνικό Θέατρο τους είπα ότι υπήρχε και η «Καρυάτιδα». Θυμάμαι ότι έβαλαν όλοι τα γέλια αμέσως. Ελαμψαν τα πρόσωπα των ανθρώπων που το άκουσαν. Μετά από έξι χρόνια στο συρτάρι μου, φαίνεται πως αυτή ήταν η κατάλληλη στιγμή να βγει στο φως».

Αυτολογοκριθήκατε; Με την έννοια ότι σχολιάζετε τις κακοδικίες της ελληνικής γραφειοκρατίας σε έναν δημόσιο θεατρικό οργανισμό...

«Δεν το σκέφτηκα καθόλου έτσι. Και δεν είχα καμία απολύτως στρατηγική. Ημουν απλώς ευτυχημένος που έγραφα το έργο. Γελούσα πάρα πολύ. Νομίζω ότι ήταν μία από τις πιο ευτυχημένες περιόδους της ζωής μου η συγγραφή του συγκεκριμένου έργου. Δεν μπορώ καν να υπολογίσω πόσον χρόνο μου πήρε. Θυμάμαι μόνο ότι έγραφα, γελούσα και διάβαζα σκηνές στους φίλους μου».

Και πώς είναι τώρα που αυτό το οποίο αποτυπώθηκε από το μυαλό σας στο χαρτί, το βλέπετε να ζωντανεύει στη σκηνή; Δεν σκηνοθετείτε, άρα δεν έχετε τον έλεγχο.

«Πώς είναι που δεν έχω παρέμβαση; Πραγματικά πολύ ωραίο. Γιατί αν πάρει το έργο σου ένας άνθρωπος ο οποίος καταλαβαίνει τι θέλεις να πεις, όπως εν προκειμένω η Κατερίνα Μαυρογεώργη, είσαι κι εσύ πολύ χαρούμενος. Δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από το μη αναμενόμενο, από την έκπληξη που θα δεις σε μια πρόβα. Ούτως ή άλλως, αυτό το έργο βασίζεται πολύ στο μη αναμενόμενο».

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΜΠΟΥΡΟΥΣΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΚΟΣΜΑΣ ΚΟΥΜΙΑΝΟΣ
STYLING ΗΡΩ ΤΣΟΥΡΤΟΥ

Και με τον εγωισμό του δημιουργού τι γίνεται; Δεν πρέπει να τον πιθασεύετε;

«Και πρέπει και το κάνω. Δεν μου είναι δύσκολη αυτή η διαδικασία».

Είστε όμως ένας άνθρωπος εμβληματικός πια για την ελληνική μυθοπλασία. Παραχωρείτε τόσο εύκολα την εξουσία σας;

«Η εξουσία μου αρχίζει και τελειώνει στη συγγραφή του έργου. Εγώ αποφάσισα πόσοι είναι αυτοί οι ήρωες, τι θα αισθανθούν, τι θα πουν. Ξέρετε, αυτή είναι αρκετή εξουσία. Δεν χρειάζεται να τα εξουσιάζω όλα. Θεωρώ ότι οι άνθρωποι πρέπει να συνεργάζονται αρμονικά και όχι να εξουσιάζουν ο ένας τον άλλον. Ίσως ο κόσμος με αισθάνεται σαν έναν άνθρωπο που θέλω να τα ελέγχω όλα. Αλλά

δεν είμαι τέτοιος. Είναι τεράστια η κατανάλωση ενέργειας στο να προσπαθείς να τους έχεις όλους με ένα μαστίγιο, να γίνουν όλα όπως θέλεις εσύ. Και δεν θέλω να καταναλώνω όλη την ενέργεια της ζωής μου σε αυτό το πράγμα. Αυθεντία είμαι στη ζωή μου. Εκεί θέλω να έχω την ελευθερία μου. Στη ζωή μου δεν σηκώνω κουβένια. Είμαι αυτός, θέλω αυτά, πάει και τελείωσε. Δεν διαπραγματεύομαι και δεν ζω τη ζωή μου σε συνεργασία με κάποιον άλλον».

Δεν θέλατε να παίξετε σε αυτό το έργο; Δεν θέλετε να παίξετε πια γενικά;

«Δεν θέλω να είμαι πολύ στην Αθήνα. Θέλω να ζω στο νησί και θέλω να είμαι και ελεύθερος να κάνω τα ταξίδια μου. Το να παίζω σημαίνει ότι θα πρέπει να μείνω για μήνες στην πόλη. Μου είναι πολύ ξεκάθαρο πως δεν θέλω να ζω στην Αθήνα. Ερχομαι φυσικά για κάποιες δουλειές. Κάθομαι μία ημέρα, κάθομαι δύο, φτάνουν. Ζω πολύ όμορφα στο νησί».

Αρα ήταν μια καθοριστική η απόφαση να φύγετε από την Αθήνα;

«Ναι, και φαίνεται ότι δεν ήταν μια απόφαση της στιγμής, λόγω του κορωνοϊού. Πλέον εκεί είναι η ζωή μου. Ακόμα κι αν φύγω από την Αίγινα, δεν θεωρώ ότι θα επιστρέψω στην Αθήνα».

Ναι, αλλά στην Αθήνα είστε διάσημος και περιζήτητος.

«Δεν θέλω να είμαι ούτε πολύ διάσημος ούτε περιζήτητος. Θέλω να είμαι ήρεμος και ήσυχος».

Μήπως η φυγή σας ήταν μια αντίδραση στο «πολύ γνωστός, πολύ αγαπητός, πολύ διάσημος»;

«Κακά τα ψέματα, δεν μπορώ να ζω τη ζωή μου συνασπρεφόμενος συνέχεια, 24 ώρες το 24ωρο, με ανθρώπους που ξέρω, που δεν ξέρω, που θέλουν να με γνωρίσουν, που με είχαν γνωρίσει. Είναι πάρα πολύς ο κόσμος. Νιώθω ώρες-ώρες σαν ζογκλέρ που του έχουν δώσει 45 μπάλες να κρατήσει στον αέρα. Δεν γίνεται. Στην Αίγινα έχω μία πολύ πιο απλή ζωή. Κάποιους φίλους, κάποιες γάτες, τη θάλασσα, τον ήλιο. Αυτά μου φτάνουν. Δεν θέλω ούτε πολλά-πολλά τηλέφωνα ούτε πολλές-πολλές συζητήσεις ούτε πολλές-πολλές αρμοδιότητες και δουλειές».

Κάποιοι θα σας πουν αναχωρητή, κάποιοι προνομιούχο.

«Ναι, αλλά κάπως το διεκδίκησα και το πέτυχα αυτό. Και επίσης δεν παρασύρθηκα από το «θέλω κι άλλο, κι άλλο, κι άλλο». Δεν είχα την πλεονεξία».

Να υποθέσω ότι δεν νιώσατε ποτέ σημαντικότερος από όσο είστε; «Και μόνο η φράση “είμαι πολύ σημαντικός” με αγχώνει».

Δεν την «ψωνίσατε»;

«Οχι. Γιατί μου αρέσουν και μετρώ στη ζωή πράγματα τα οποία δεν αρέσουν στους ανθρώπους που την «ψωνίζουν». Η θάλασσα, τα ταξίδια, τα γατιά. Η ελευθερία και η ανεξαρτησία είναι τα ζητούμενά μου. Αυτά έχω πιο πάνω από σπιδήποτε. Ξέρετε, αν είσαι ψωνισμένος δεν είσαι ούτε ελεύθερος ούτε ανεξάρτητος. Από κάτι κυβερνήσεις».

Την επιτυχία και την επιδραστικότητα που θα αποκτούσατε την υπολογίζατε νεότερος; Φανταζόσασταν ότι θα ήσασταν ένας άνθρωπος που ο κόσμος και τα media θα ήθελαν να ακούν τη γνώμη του;

«Νομίζω, ευτυχώς, ο κόσμος θέλει να με ακούει περισσότερο».

Την είχατε οραματιστεί τη διαδρομή σας;

«Αν με ρωτάτε τι σκεφτόμουν όταν ήμουν μικρός, έβλεπα “Τρεις Χάριτες” και έλεγα: “Θέλω να γράψω ένα έργο με πρωταγωνίστριες τρεις γυναίκες κι εγώ να έχω έναν μικρότερο ρόλο”. Ετσι γεννήθηκαν οι “Σαββατογεννημένες”. Όταν ξεκινούσε το “Παρά Πέντε”, με ρώτησε ο Αργύρης Αγγέλου τι θα ήθελα να γίνει με αυτή τη σειρά, τι περίμενα. Και του είχα πει: “Θέλω να είναι μια σειρά που θα μαζεύει τον κόσμο στα σπίτια για να την παρακολουθεί”. Και είχε παραξενευτεί που δεν έλεγα για νούμερα ή για επιτυχία. Αυτό που ήθελα έγινε και εξακολουθεί να γίνεται. Οπότε, τώρα που το λέτε, είναι σαν κάποια πράγματα με έναν τρόπο να τα προέβλεπα. Τρομακτικό είναι αυτό».

Ποια θεωρείτε τη στιγμή σας χωρίς την οποία ενδεχομένως δεν θα ήσασταν τώρα εδώ να μιλάμε; «Νομίζω ότι η επιτυχία του “Παρά Πέντε” ήταν η μεγαλύτερη. Αλλάξε τη ζωή μου για πάντα. Κι αυτό δεν

PHOTOGRAPH BY PARIS, ARTICA GOLDEN HALL.

**Νομίζω ότι ήταν
μία από τις πιο
ευτυχισμένες
περιόδους της ζωής
μου η συγγραφή του
συγκεκριμένου έργου.
Δεν μπορώ καν να
υπολογίσω πόσον
χρόνο μου πήρε.
Θυμάμαι μόνο ότι
έγραφα, γελούσα και
διάβαζα σκηνές στους
φίλους μου**

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΤΕΧΝΟ ΠΡΟΥΣΤ

Μια έκθεση στη Μαδρίτη προσφέρει τη μοναδική ευκαιρία να εξερευνήσουμε τις καλλιτεχνικές αναφορές από τις οποίες έσφυζε το έργο του γάλλου συγγραφέα.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΑΟΥ

Το πρώτο του βιβλίο ήταν μια συλλογή ποιημάτων αφιερωμένων σε ζωγράφους, όπως ο Αλμπερτ Κάιπ, ο Πάουλος Πότερ, ο Αντονι βαν Ντάικ ή ο Αντουάν Βατό. Το δε αριστούργημά του, το επτάτομο «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο», που έγραψε από το 1909 μέχρι το 1922, κυρίως τη νύχτα, στην ησυχία ενός δωματίου επενδεδυμένου με φελλό, είναι διάσπαρτο με αναφορές στην τέχνη. Ο Μαρσέλ Προυστ (1871-1922) εμπνεόταν πάντα από τους καλύτερους, όχι μόνο από τον Σαρλ Μπωντλέρ και τον Πολ Βερλέν αλλά και από έργα τέχνης, μια αγάπη που καθόρισε τελικά το συγγραφικό του έργο. Μέσα από τις αντιφάσεις της κοσμοπολίτικης ζωής του

Παρισιού στο τέλος του 19ου αιώνα, ο Προυστ δημιούργησε ένα έργο που συνδυάζει τη λογοτεχνία με τη φιλοσοφία και τη θεωρία της τέχνης, χρησιμοποιώντας τα εικαστικά επιτεύγματα της εποχής του ως καμβά για τις δικές του αναζητήσεις. Είναι ένα αντικείμενο που έχει απασχολήσει ερευνητές, ακαδημαϊκούς, συγγραφείς και εικαστικούς μέσα στα χρόνια.

Το Εθνικό Μουσείο Thyssen-Bornemisza στη Μαδρίτη ετοιμάζει με τη σειρά του ένα εικαστικό αφιέρωμα που τεκμηριώνει αυτή τη δυνατή σχέση. Η έκθεση με τίτλο «Proust and the Arts» (από τις 4/3 έως τις 8/6) θα επιχειρήσει να αναδείξει τις αισθητικές ιδέες που ανέπτυξε ο Προυστ στο έργο του επηρεαζόμενος από τις τέχνες της εποχής του: σύγχρονους και παλαιότερους καλλιτέ-

«Ο κύκλος της οδού Ρουαγιάλ» (1866), του Τζέιμς Τισό.

«Νούφαρα» (1916-1919), του Κλοντ Μονέ.

«Αυτοπροσωπογραφία ως Απόστολος Παύλος» (1661), πίνακας του Ρέμπραντ.

χνες που τον ενέπνευσαν ώστε να φτάσει να είναι τόσο έντονη η αλληλεπίδραση μεταξύ της τέχνης, της ζωής και του έργου του. Θα συγκεντρώσει λοιπόν πίνακες από σπουδαίους καλλιτέχνες, όπως οι Ρέμπραντ, Βερμέερ, Βαν Ντάικ, Ρενουάρ και Μονέ, με σκοπό να καταδείξει την ποικιλία των καλλιτεχνικών επιρροών του συγγραφέα. Επίσης, γλυπτά από τον Αντουάν Μπουρντέλ, μαζί με άλλα αντικείμενα της εποχής, με στόχο πάντα να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ της τέχνης και της λογοτεχνίας του Προυστ. Από κοντά και μια εξαιρετική συλλογή από βιβλία του συγγραφέα και δοκιμιογράφου, που προέρχονται από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας και τη Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Κέντρου Ateneo de Madrid, ενώ θα παρουσιαστούν και αντικείμενα από το Μουσείο του Λούβρου και το Μουσείο Ορσέ του Παρισιού, από το Mauritshuis στη Χάγη, από την Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον κ.ά.

Οι ηδονές των τεχνών

Η έκθεση εστιάζει λοιπόν σε μια σειρά από καλλιτεχνικές αναφορές που διαπλέκονται με το έργο του, άλλωστε ο Προυστ είχε δείξει έναν έντονο θαυμασμό για τις τέχνες από νωρίς στη ζωή του. Έτσι, στην πρώτη αίθουσα θα παρουσιάζεται το έργο του «Ηδονές και μέρες» (1896), τα νεανικά του διηγήματα δηλαδή, όπου ήδη φανερόνεται η φρέσκια του εμμονή με τη μουσική, το θέατρο και κυρίως τη ζωγραφική. Αυτό το πάθος θα συνεχιστεί και στο αριστούργημά του «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο», στο οποίο οι εικόνες του Παρισιού της Τρίτης Γαλλικής Δημοκρατίας, οι τεράστιες αλλαγές στην πόλη και οι κοινωνικές συνθήκες – η άνοδος της μεσαίας τάξης, η παρακμή της αριστοκρατίας – καθορίζουν την αφήγησή του. Διότι η έκθεση μας λέει ότι για να κατανοήσει βέβαια κανείς τον Προυστ, είναι σημαντικό να γνωρίζει το Παρίσι στο οποίο έζησε. Μια κοσμοπολίτικη και πλούσια πρωτεύου-

«Μετά το πανεπιστήμιο, ο Προυστ ήρθε σε πιο στενή επαφή με την τέχνη της εποχής του χάρη στη στενή φιλία του με τον συλλέκτη Σαρλ Εφρουσί, ο οποίος γνώριζε τους ιμπρεσιονιστές και σύστησε ορισμένους από αυτούς στον συγγραφέα»

σα, η οποία είχε μεταμορφωθεί και μεταρρυθμίζονταν μετά τις μεταρρυθμίσεις του βαρόνου Οσμάν, μια πόλη που είχε αρχίσει να «βλέπει» χάρη στον ηλεκτρισμό, να οδηγεί αυτοκίνητα και να πηγαίνει στα εστιατόρια, τα café και τα δημόσια θεάματα. Ο Προυστ ήταν γοητευμένος, όχι μόνο από τις τέχνες αλλά και από τη σύγχρονη ζωή που ανθούσε στο τέλος του 19ου αιώνα. Και αναγνώριζε ότι η τέχνη είχε την ικανότητα να αποτυπώνει τις κοινωνικές και ψυχικές μεταβολές που βίωνε η κοινωνία της εποχής του. Στο ίδιο βιβλίο, το «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο», διαφαίνεται έντονα η αγάπη του για τη ζωγραφική. «Το βιβλίο μου είναι ένας πίνακας ζωγραφικής» είχε γράψει σε επιστολή του προς τον Ζαν Κοκτό και αναμφίβολα θεωρείται ένα από τα πιο εικαστικά έργα της δυτικής λογοτεχνίας. Πολλοί ήρωες και ηρωίδες του είναι εμπνευσμένοι από έργα τέχνης. Η Οντέτ ντε Κρεσί θυμίζει μια μορφή σε νομογραφία του Μποπιτσέλι, ενώ ο Ελοπίρ έχει βασιστεί σε ένα μωσαϊκό από στοιχεία των Γκιστάβ Μορό, Εντουάρ Βιγιάρ, Τζέιμς Γουίστερ, Κλοντ Μονέ. Διότι συγκεκριμένα το έργο των ιμπρεσιονιστών όπως οι Μανέ, Μονέ, Ρενουάρ και Πισαρό έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην εικόνα που δημιούργησε ο Προυστ για τον κόσμο της εποχής του έτσι όπως είχαν απεικονίσει στον καμβά τους δρόμους του Παρισιού και άλλες τοποθεσίες. Εξίσου εντυπωσιακή ήταν η σχέση του Προυστ και με το θέατρο, μια σύνδεση που αντικατοπτρίζεται στην έκθεση μέσα από τη ζωγραφική του Ζορζ Κλερίν, ο

ο οποίος απαθανάτισε την εμβληματική Σάρα Μπερνάρ με εντυπωσιακό, είναι η αλήθεια, τρόπο. Αυτή η φιγούρα αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τον Προυστ και τη δημιουργία του χαρακτήρα της Μπέρμα, ο οποίος επανεμφανίζεται σε όλο το μυθιστόρημά του. Η επίδραση του θεάτρου είναι εμφανής σε όλο το έργο του, με την έννοια της «σκηνικής ζωής» να διαπερνά τις αφηγήσεις του. Ο Προυστ είχε επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για τη γοτθική αρχιτεκτονική και τους καθεδρικούς ναούς, ενώ η έκθεση αναδεικνύει και τη λιγότερο γνωστή «ισπανική σύνδεσή» του με προσωπικότητες όπως ο σχεδιαστής μόδας, ζωγράφος και φωτογράφος Μαριάνο Φορτούνι, αλλά και ο ζωγράφος Ραϊμούντο ντε Μαδράθο ι Γκαρέτα – της ίδιας οικογενείας. Στις αίθουσες

της έκθεσης θα παρουσιαστούν ορισμένα υφάσματα και ρούχα σχεδιασμένα από τον Φορτούνι, προκειμένου να αναδειχθεί το θέμα της μόδας, επίσης θεμελιώδες στα γραπτά του Προυστ.

Καλλιέργεια εξ απαλών ονύχων

Κι όμως, οι καταβολές του και η οικογενειακή του ιστορία δεν προμήνυαν ότι ο Μαρσέλ Προυστ θα αποκτούσε αυτόν τον βαθύ δεσμό με τις εικαστικές τέχνες. Ο πατέρας του, Αντριάν, ήταν διεθνώς αναγνωρισμένος παθολόγος και επιδημιολόγος που εξειδικεύθηκε στον περιορισμό της εξάπλωσης της χολέρας, ενώ η μητέρα του, Ζαν Κλεμάν, αγαπούσε πολύ το διάβασμα που ενθάρρυνε το ενδιαφέρον του γιου της για τη γλώσσα και τη λογοτεχνία. Οπότε τα βιβλία, και

«Πορτρέτο του Μαρσέλ Προυστ» (1892), του Ζακ-Εμίλ Μπλανς.

«Η παλιά γέφυρα του Μπάτερσι» (1859-1863), από τον Τζέιμς Μακ Νιλ Γουίστερ.